

28 Μαΐου 2014

Ψηφίδες μνήμης στην θάλασσα της λήθης. (Κ.Τσιλιγιάννη.Χρονικό ανακάλυψης του τάφου και της ανακομιδής των Αγίων Λειψάνων του Οσίου Μαξίμου του Γραικού)

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Μάξιμος ο Γραικός / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη](#)

Η Ανακομιδή των Λειψάνων του Αγίου Μαξίμου του Γραικού

Η ανακομιδή των ιερών λειψάνων του Αγίου Μαξίμου του Γραικού ήταν ένα θέμα

που απασχολούσε σοβαρά τον Πατριάρχη της Μόσχας και πάσης Ρωσσίας κ.κ. Αλέξιο, αλλά αργούσε να επιτευχθεί αυτή για ουσιαστικούς και τυπικούς λόγους. Κύριος ουσιαστικός λόγος ήταν η ύπαρξη φόβων, μήπως κατά τις ανασκαφές δεν ανευρισκόταν ο τάφος του Αγίου Μαξίμου του Γραικού στο από τον Σεργκέϊ Μπελάεφ υποδειχθέν σημείο, πλησίον του ναϊδρίου του Αγίου Πνεύματος. Τυπικοί δε λόγοι ήσαν οι καθαρά γραφειοκρατικές δυσκολίες για την έκδοση αδείας ανασκαφών, από έναν γαλαξία διοικητικών υπηρεσιών της Μόσχας.

...Το αίτημα της ανευρέσεως του Τάφου του Αγίου Μαξίμου του Γραικού με ανασκαφές για την ανακομιδή των λειψάνών του, διατυπώθηκε από εμέ το πρώτον το 1991 στον Ρώσο Πατριάρχη διά του φίλου μου και συνεργάτη μου Ρώσου αρχαιολόγου και ιστορικού κ. Σεργκέϊ Μπελάεφ. Μάλιστα, είχα το θάρρος να τον διαβεβαιώσω ότι ασμένως τόσο το Άγιον Όρος δια του Αγίου Καθηγουμένου της Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου κ. Εφραίμ, του γέροντός μου και πνευματικού μου, όσο και η Άρτα θα συνέβαλε στις δαπάνες των ανασκαφών.

.....Κατά τα τέλη του 1994, μετά από επισταμένες μελέτες και πολλές έρευνες, συγκέντρωσα πολλά στοιχεία για τον τάφο του Μαξίμου του Γραικού και εξέδωσα στο Άγιο Όρος την πρωτότυπη και βραβευθείσα μελέτη μου με τίτλο «Περί του τάφου του Αγίου Μαξίμου του Γραικού». Η εργασία μου αυτή, περιελάμβανε με ιστορική τεκμηρίωση τα εξής θέματα: α) περί του κενοταφίου, β) περί του θανάτου, της εορτής, της αγιοποιήσεως και της Ιεράς Ακολουθίας, γ) περί του σηκού και του παρεκκλησίου, δ) περί του τάφου του Αγίου Μαξίμου του Γραικού.

Σκοπός δε της εκδόσεώς μου αυτής, ήταν να ενημερώσω τους εν Ελλάδι επισήμους εκκλησιαστικούς φορείς να παρέμβουν στο Πατριαρχείο της Μόσχας, ώστε να ευδοκήσει τούτο να αποφασίσει την έναρξη των ανασκαφών για την ανεύρεση και ανακομιδή των ιερών λειψάνων του Αγίου Μαξίμου του Γραικού, αφού αποδείκνυα με αδιάσειστα ιστορικά ντοκουμέντα, επίσημα έγγραφα και παλιές φωτογραφίες την ακριβή θέση του τάφου, στη βορειοδυτική γωνία του μικρού ναού του Αγίου Πνεύματος, στη Λαύρα του Αγίου Σεργίου, στο Μοναστήρι της Αγίας Τριάδος.

Η Ιερά Μονή Βατοπαιδίου, με ιδιαίτερη και ευλαβή ευαισθησία, ανταποκρίθηκε αμέσως και απέστειλε επιστολές στον Πατριάρχη της Μόσχας για το θέμα της ανακομιδής. Στα πλαίσια αυτής της αλληλογραφίας είναι δυνατόν να ενταχθεί και η εκ μέρους της ίδιας Μονής χορηγηθείσα εις εμέ συστατική επιστολή προς τον Πατριάρχη της Μόσχας, για συνεργασία στο θέμα των ανασκαφών. Δυστυχώς, όμως, το Πατριαρχείο της Μόσχας δεν μπορούσε να εκδώσει την απόφαση για τις σχετικές ανασκαφές. Ενδεχομένως, εξαιτίας της έντονης πιέσεως από την Ελλάδα για την έναρξη των ανασκαφών, το Πατριαρχείο της Μόσχας να προβληματίστηκε

για την προτεινόμενη από μέρους μας οικονομική κυρίως συνεργασία, φοβούμενο ότι θα αιτούσαμε η Κάρα του Αγίου να δοθεί στο Άγιο Όρος, στη Μονή της Μετανοίας του Αγίου Μαξίμου του Γραικού. Έτσι, το 1995 παρήλθε άπρακτο.

...Ο Πατριάρχης της Μόσχας αποφασίζει τότε και δίνει εντολή -ευλογία στον κ. Μπελάεφ να οργανώσει όλες τις λεπτομέρειες για την έναρξη των ανασκαφών, τον Ιούνιο του 1996. Ο συνεπής αρχαιολόγος και ιστορικός αμέσως επικοινωνήσε μαζί μου και μου ανακοίνωσε το ευχάριστο γεγονός, το οποίο ανακοίνωσα στον Μητροπολίτη Άρτας κ.κ Ιγνάτιο Δ΄, σε μία πολιτιστική εκδήλωση στο βυζαντινό κάστρο της Άρτας, και αμέσως στον Άγιο Καθηγούμενο της Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου του Αγίου Όρους κ. Εφραίμ. Όμως, στη συνέχεια, τόσο ο Μητροπολίτης Άρτας, όσο και ο Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου, δεν κλήθηκαν στην ανακομιδή των λειψάνων του Αγίου. Το γεγονός τούτο με λύπησε βαθύτατα και, για λόγους ηθικής συμπαραστάσεώς μου στον Μητροπολίτη Άρτης και τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου, δεν αναχώρησα για τη Μόσχα, για να παραστώ στην ανακομιδή των λειψάνων του Αγίου μας, αν και είχα προσκληθεί γι' αυτό. Εν πάσει περιπτώσει εμείς κρίναμε ότι ο Ρώσος Πατριάρχης φοβήθηκε μήπως οι Έλληνες (υπόθετων ότι από πλευράς Ελλάδος θα πήγαιναν στην Μόσχα εκτός από τον Καθηγούμενο της Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου του Αγίου Όρους όλοι οι Μητροπολίτες της Ηπείρου και ο Μητροπολίτης Σπάρτης, λόγω Σπαρτιατικής καταγωγής του αγίου) ζητήσουν την Κάρα του αγίου. Ο Αλέξιος όμως ισχυρίσθηκε ότι δεν ήταν σίγουρο, ότι κατά την ανακομιδή θα άνευρίσκοντο τα πραγματικά λείψανα του αγίου, φοβηθείς μήπως εκ του ενδεχομένου τούτου γεγονότος τρωθεί το κύρος του.

Οι ανασκαφές άρχισαν στις 24 Ιουνίου και τελείωσαν στις 2 Ιουλίου του ίδιου έτους. Κατά τη διάρκεια των ανασκαφών βρέθηκαν κτίσματα του 1745 και του 1867. Συγκεκριμένα, βρέθηκαν ερείπια από το εκκλησάκι του Αγίου Φιλάρτου. Νοτιοανατολικά δε, περί το ένα μέτρο από τη θέση του τάφου κατά το παλαιό σχεδιάγραμμα, βρέθηκαν τα ιερά λείψανα του Αγίου Μαξίμου του Γραικού, πλην όμως όχι στο ίδιο σημείο, όπως το 1942. Αυτό οφείλεται στον G. Krashno-raetsef, ο οποίος μετά την ανεύρεση των ιερών λειψάνων του Αγίου, κατά τις ανασκαφές που πραγματοποίησε το 1942 ως διευθυντής της αρχαιολογικής υπηρεσίας της Μόσχας, όταν τα επανατοποθέτησε, τα μετακίνησε λίγο νοτιοανατολικά, κοντά στα θεμέλια του ναού. Στη συνέχεια, επειδή αναγκάστηκε να διακόψει τις ανασκαφές λόγω εντάσεως του πολέμου με τους Γερμανούς, φωτογράφησε τα άγια λείψανα -γεγονός πού πιστοποιεί ότι ήταν καλώς διατηρημένα τότε- και τα σκέπασε άρον άρον με χώματα, χωρίς να εναποθέσει πάνω σ' αυτά ξύλινο σκέπασμα.

Έτσι, συγκρίνοντας αφενός μεν το παλιό σχεδιάγραμμα περί της θέσεως του τάφου του Αγίου Μαξίμου του Γραικού -στη βορειο-δυτική γωνία του ναού του Αγίου Πνεύματος και τη φωτογραφία των ιερών λειψάνων του Αγίου Μαξίμου του Γραικού του 1942- και αφετέρου δε την τελευταία φωτογραφία του 1996, διαπιστώνουμε ότι πρόκειται για τα ίδια λείψανα, τα όποια τώρα βρέθηκαν νοτιοανα-τολικότερα, όπως εξηγήθηκε αυτό παραπάνω, και ελαφρώς σκορπισμένα στον χώρο της ταφής τους. Ευτυχώς η κάρα του Αγίου ανακαλύφθηκε ολόκληρη και άθικτη.

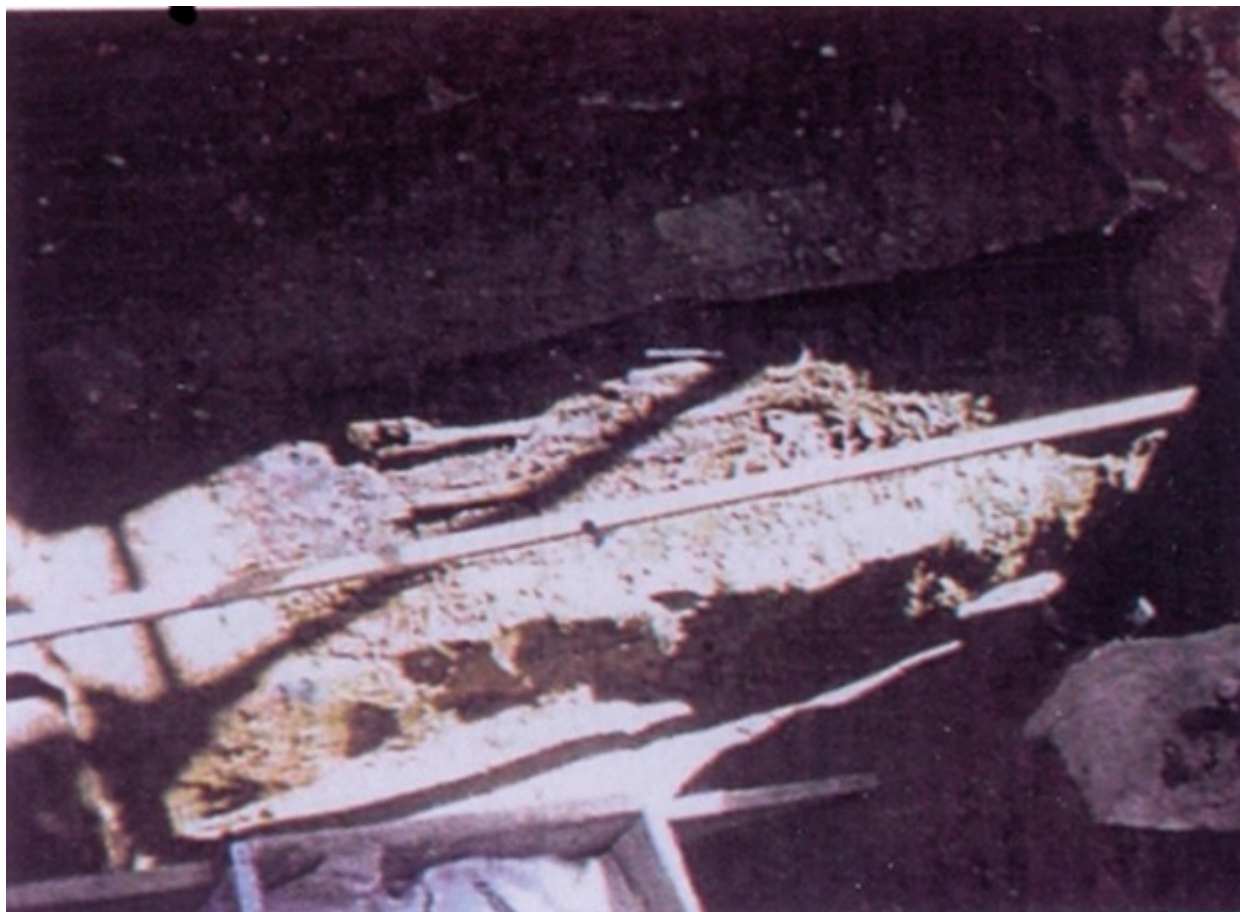
Με πολλή προσοχή και με τη γνωστή διαδικασία των αρχαιολογικών ανασκαφών, το ειδικό συνεργείο των αρχαιολόγων άρχισε αργά και προσεκτικά να καθαρίζει στον ανευρεθέντα τάφο πρώτα την κάρα του Αγίου και μετά τα υπόλοιπα οστά του, και διαπιστώθηκε επιστημονικά ότι ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός ήταν ψηλός και μακρυλαίμης. Συγκεκριμένα, οι ανθρωπολόγοι πιστοποίησαν εγγράφως και ενυπογράφως ότι τα ανευρεθέντα οστά ήταν ανθρώπου, ανδρός ηλικίας άνω των 80 ετών, ο οποίος είχε ύψος 1,80 μέτρα περίπου. Αμέσως ο κ. Μπελάεφ περιχαρής ενημέρωσε τον Πατριάρχη για την επιτυχία του και ανέφερε πως όλα τα στοιχεία, δηλαδή: α) η θέση του τάφου, β) τα σχετικά στοιχεία του Κρασνοπαέτσεφ στον φάκελο της αρχαιολόγου Ροζάνοβα και γ) τα επιστημονικά πορίσματα των ανθρωπολόγων του 1996, αποδεικνύουν ακράδαντα ότι τα ανευρεθέντα οστά ήταν του Αγίου Μαξίμου του Γραικού.

Ο Άγιος Μάξιμος ο Βατοαπιδινός, ο εξ Ιθάκης, ο Νέος Ομολογητής, εθναπόστολος των Ελλήνων και φωτιστής των Ρώσων ο επιλεγόμενος Γραικός

Πραγματικά, στις 2 μ.μ. της 3 Ιουλίου του 1996 ανέσυραν με προσοχή και ευλάβεια τα ιερά οστά και τα τοποθέτησαν σε μεγάλη ξύλινη θήκη προσωρινής λάρνακας για τη μεταφορά τους, τα εκάλυψαν δε με λαμπροκεντημένα άμφια μεγαλοσχήμονα μοναχού. Τη στιγμή εκείνη οι καμπάνες ηχούσαν χαρμόсуνα και άρχισε να

συγκεντρώνεται ένα πλήθος από Μητροπολίτες, Επισκόπους, Αρχιμανδρίτες, Ιερείς, Διάκους και Μοναχούς, με ή χωρίς άμφια, με αναμμένα κεριά και θυμιατήρια, οι οποίοι έψελναν όλοι μαζί τροπάρια για τον Άγιο Μάξιμο Γραικό, τον μεγάλο φωτιστή των Ρώσων. Δόξα τω Θεώ!

Τα ανακαλυφθέντα ιερά λείψανα το Αγίου Μαξίμου του Γραικού

Τα πάντα ήταν έτοιμα για την επίσημη τελετή της ανακομιδής. Ο Πατριάρχης της Μόσχας και πάσης Ρωσίας κ.κ. Αλέξιος αφίχθη στις 4 μ.μ., ενώ οι κώδωνες όλων των ναών του Μεγάλου Μοναστηρίου της Αγίας Τριάδος στο Ζαγκόρσκ ηχούσαν χαρούμενα. Τον υποδέχθηκαν οι τιτλούχοι κληρικοί και τον συνόδευσαν στον ανασκαμμένο τάφο. Αμέσως, πολλοί ιερείς και μοναχοί κατέβηκαν στον τάφο και δια μέσου μιας ξύλινης κλίμακας πού είχε κατασκευαστεί γι' αυτόν τον λόγο, ανέβασαν αργά και ευλαβικά την κάσα του Αγίου εν μέσω χαρμόσυνων ύμνων και μοσχοβολημάτων από τα καιόμενα λιβάνια των θυμιατηριών..

Ο Πατριάρχης Αλέξιος με συγκίνηση και ευλάβεια προσκύνησε και ασπάστηκε τα ιερά λείψανα του Αγίου Μαξίμου του Γραικού, ενώ τη στιγμή εκείνη έψελναν κληρικοί και μοναχοί με στεντόρεια φωνή, όπως συνηθίζουν οι Ρώσοι, και οι καπνοί από τα θυμιάματα έφθαναν στα καμπαναριά, απ' όπου οι καμπάνες χαρούμενες χαιρετούσαν τα ιερά λείψανα του Μαξίμ Γκρεκ. Αμέσως σε πομπή και «μεθ' υμών, μύρων, θυμιαμάτων και λαμπάδων» μετέφεραν τα πάνσεπτα λείψανα του Αγίου Μαξίμου του Γραικού στο καθολικό του καθεδρικού ναού της Αναλήψεως της Λάυρας της Αγίας Τριάδος στο Ζαγκόρσκ, όπου και τα εναποθέτησαν σε χρυσοποίκιλη λάρνακα μπροστά στο ιερό, για να τα προσκυνούν ευλαβικά οι πιστοί εις τους αιώνας.

Μεγάλη ιστορική φωτογραφία. Η τελετή της Ανακομιδής των ιερών λειψάνων του Αγίου των Ρώσων και ελλήνων Μαξίμου του Γραικού. Φωτ. Αρχείο Κ.Α. Τσιλιγιάννη

Ήταν οι δέουσες τιμές των Ρώσων στον προσάτη και φωτιστή τους Έλληνα άγιο, ή ηθική και θρησκευτική δικαίωση και αναγνώριση προς τον ακατάβλητο αγωνιστή υπέρ του Ρωσικού λαού και υπέρ της ανόθευτης ορθόδοξης χριστιανικής πίστεως, τον μεγάλο φιλόσοφο, τον μεταφραστή, διορθωτή και ερμηνευτή ιερών βιβλίων, τον πολυγραφότατο συγγραφέα και ποιητή, τον Ισαπόστολο της Ορθοδοξίας Μάξιμο Τριβώλη, τον εν Άρτη γεννηθέντα και εκ Σπάρτης καταγόμενο

Βατοπαιδινό μοναχό.

Άρθρο της «Αρτινής Ευθύνης: «Μεγάλο θρησκευτικό γεγονός. Συγκίνηση σε ολόκληρη την Ορθοδοξία. Επιτεύχθηκε στη Μόσχα η ανακομιδή των Ιερών Λειψάνων του Αγίου Μαξίμου του Γραικού».

»Με τις ανασκαφές πού έκανε ο ιστορικός και αρχαιολόγος Sergey Beljaen κατ' εντολήν του Πατριάρχου της Μόσχας κ.κ. Αλεξίου, ευρέθη ο τάφος του Αγίου Μαξίμου του Γραικού κι έγινε η ανακομιδή των ιερών λειψάνων του Αγίου μας. Έτσι, επιβεβαιώνεται απόλυτα η μελέτη για τον τάφο του Αγίου Μαξίμου του Γραικού, πού έγραψε το 1994 (ISBN: 960-90422-2-8) ο ιστορικός συγγραφέας κ. Κώστας Τσιλιγιάννης, ο οποίος μάλιστα, όπως είχε υποχρέωση, ενημέρωσε τον Ιούνιο του 1996 τον Μητροπολίτη Άρτης κ.κ. Ιγνάτιο Δ' ότι είχαν αρχίσει οι ανασκαφικές έρευνες για την επισήμανση του τάφου του Μαξίμου του Γραικού, καθώς αργότερα για την ανακομιδή των λειψάνων του Αγίου, πού έγινε στις 3 Ιουλίου του 1996.

Δύο πιστοί φίλοι. Δυο επιστήμονες με το ίδιο ιερό σκοπό: την ανακάλυψη του τάφου του Αγίου Μαξίμου του Γραικού για την ανακομιδή των ιερών λειψάνών του. Εξ αριστερών ο Κωνσταντίνος Α. Τσιλιγιάννης, δικηγόρος, ιστορικός ερευνητής και συγγραφέας και ο Sergey Beljaen, αρχαιολόγος και ιστορικός

»Ο δε S. Beljaen δημοσιοποίησε την επιτυχία του στο περιοδικό του Πατριαρχείου της Μόσχας, τεύχος Σεπτεμβρίου του 1996, που εκδόθηκε τέλη Οκτωβρίου του 1996. Στη δημοσίευση του αυτή ο Ρώσος ιστορικός κάνει απλή ανακοίνωση.

Συνεπώς από το 1943 μέχρι το 1996 ουδείς Έλληνας, Ρώσος ή άλλος ξένος είχε δημοσιεύσει τα ιστορικά και αρχαιολογικά ντοκουμέντα πού πρωτοδημοσίευσε το 1994 ο κ. Τσιλιγιάννης για τον τάφο του Αγίου Μαξίμου του Γραικού, ο οποίος πλέον δικαιώνεται αλλά και αποδεικνύεται αλάθητος και συνεπής ερευνητής διεθνώς.

»Σήμερα ο κ. Τσιλιγιάννης, μετά από συνεργασία πού είχε με Ρώσους Ιστορικούς και ανθρωπολόγους, πρωτοδημοσιοποιεί διεθνώς και κατ' αποκλειστικότητα στην «Αρτινή Ευθύνη» τέσσερις νέες ιστορικές ειδήσεις πού αφορούν τον Άγιο Μάξιμο τον Γραικό και συγκεκριμένα:

1) Ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός είχε ύψος 1,80 μ. περίπου. 2) Διαπιστώνεται πράγματι ότι ήταν μακρυλαίμης, όπως ακριβώς είχε γράψει ένας καθηγητής του σε μία επιστολή για τον Μιχαήλ Τριβώλη. 3) Δεν ήταν κυρτός, ήταν ευθυτενής, παρότι απεβίωσε σε ηλικία 86 ετών, και 4) Είχε ωοειδές και καλόσχημο πρόσωπο.

Επίσης, ο κ. Τσιλιγιάννης παρακάλεσε ειδικούς Ρώσους επιστήμονες να μελετήσουν με τις νέες επιστημονικές και τεχνολογικές δυνατότητες των ηλεκτρονικών υπολογιστών την Κάρα του Αγίου και να δώσουν ένα κατά τη δυνατή προσέγγιση σχήμα της κεφαλής και μία μορφή πλησιάζουσα στο πρόσωπο του Μαξίμου του Γραικού. Αυτό θα συντελέσει πάρα πολύ για πιστότερες αγιογραφήσεις του, ακόμη και για ένα άγαλμα με τη δυνατή προσέγγιση προς τον πραγματικό Μάξιμο Τριβώλη.

Τέλος, ο συμπατριώτης μας ιστορικός ετοιμάζει νέα πρωτότυπη εργασία με πλήρη ιστορικά, αρχαιολογικά και φωτογραφικά στοιχεία, με τίτλο «Η Ανακομιδή των Ιερών Λειψάνων του Αγίου Μαξίμου του Γραικού», την όποια θα εκδώσει μετά την επιστροφή του από τη Μόσχα, τον Φεβρουάριο του 1997».

Η παλαιότερη απεικόνιση του Αγίου Μαξίμου του Γραικού. Συγκεκριμένα ο Ικοννίκον μας πληροφορεί ότι η εικόνα πού δημοσιεύτηκε στο τρίτομο έργο της Ακαδημίας Καζάν (1862) και στην έκδοση της Λάυρας του Σεργίου της Αγίας Τριάδος (1910) πάρθηκε από τον τάφο του Μαξίμου. (V.S. Ikonnikov, Maksim Grek I Ego Vremija, Kiev, 1915, a. 196).

